

יום ג', כ"ז בחשוון תשס"ו (29 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"דע את עמך" [המשך מאתמול]

הגלות לאחר חורבן בית ראשון – לבבל היתה. בבבל התפתחה היהדות כפי שאנו מכירים אותה היום. היצירות היהודיות העיקריות של תקופה זו, **המשנה והתלמוד**, הן ראשית ההלכה: פרקטיקת חיים חובקת כל: עבודה, שולחן ומיטה. מתכון לחיים של יהודי בכל מקום – אך לא תחת ריבונות עצמית.

לאחר 70 שנה חזר חלק מהעם לארצו לבנות בית מחדש. כעבור 420 שנה – שוב חורבן ושוב גלות, הפעם לתקופה ארוכה וכאובה בהרבה – קרוב ל-1900 שנה. אך, גם במשך כל הדורות הללו, ובמיוחד לקראת סיומה של גלות זו, "**שבו בנים לגבולם**". היו עליות וירידות של יהודים בארץ-ישראל בכל התקופה הזו, אבל לא היה אף יום אחד שלא התיישב יהודי בארצו.

אך **מוקד ענייננו** הוא דווקא על היהודים **שעוד לא שבו הביתה**, אלא התיישבו בכל פינות התבל וניסו\מנסים לנהל חיים יהודיים כסדרם. המסע שלנו יקח אותנו לכל יבשת, ולכל אתר ואתר. נתחיל ב-... "א"

אוגנדה – ובכן, גם למדינה הנודעת לתהילה ולשמצה בתולדותינו האחרונות, יש יהודים. באוגנדה חיים 60 - 80 משפחות יהודיות ומספר משפחות של יהודים שחורים. הישוב היהודי הגדול ביותר נמצא בקמפלה. במאה ה-20, שני אירועים בעולם היהודי העלו את המדינה הלא כל-כך קטנה הזו (שטחה הוא פי 30 גדול יותר מזה שלנו...) לכותרות:

תכנית אוגנדה – בה הממשל הבריטי הציע את אוגנדה כחלופה לארץ-ישראל אחרי סירוב הסולטן העות'מני לאפשר ליהודים להתיישב בנחלתם. התכנית עוררה מחלוקת בין הציונים. חלק ראה בכך בגידה ברעיון הציוני, ואילו אחרים ראו הצעה זו כפתרון זמני, "מקלט לילה". התוכנית נדחתה ע"י הקונגרס הציוני לפני 100 שנה, בשנת 5665 [=1905].

מבצע אנטבה – איננו מכירים את הגיל הממוצע של קוראינו, אך נראה לנו שמיותר לפרט...

אוזבקיסטן – מדינה באסיה התיכונה, צפונה מאפגניסטן, לשעבר רפובליקה בברה"מ. יהודי אוזבקיסטן נחלקים לעדה המזרחית הקדומה של ה"בוכרים", ולחדשה של **האשכנזים** יוצאי מזרח-אירופה. לפי מסורת יהודי בוכרה, מוצאם מיהודי פרס שהיגרו צפונה בשנים 4218-4245 [=485-458 למנינם]. ידיעות ברורות ראשונות עליהם הביא בספרו **ר' בנימין מטודלה** בשנת 4927 [=1267]. רובם ישבו אז ב**סמרקנד** (כ-50,000). לפי אחת המסורות הגיע לאוזבקיסטן גל של מהגרים יהודים בעקבות הכיבושים המונגוליים בשנים 5060-5000 [=1240-1300]. במלחמת העולם ה-II, התרכזו באוזבקיסטן המוני יהודים מפליטי פולין, רוסיה ואוקראינה, שיישוביהם נכבשו בידי הפולשים הגרמנים או עמדו בקו החזית. המוסדות היהודיים שעדיין התקיימו אז במוסקווה (למרות המשטר הקומוניסטי) עקרו ל**טשקנט**. עם נסיגת הצבא הגרמני, חזרו רבים מן הפליטים הללו למקומות מוצאם, אך חלק מהם נשארו בערי אוזבקיסטן כתושבי קבע. במפקד 5719 [=1959] התפקדו באוזבקיסטן 94,000 יהודים (1.2% מכלל האוכלוסיה [!]), ו-4.2% מכלל יהודי ברה"מ דאז (מעל ל-2,000,000). 27,500 מהם (כמעט 30%) הצהירו כי שפת אמם אידיש. במפקד האוכלוסיה בשנת 5730 [=1970], התפקדו באוזבקיסטן 103,000 יהודים. עם עליית יהודי חבר העמים לישראל בשנות ה-90, עלה גם חלק מיהודי אוזבקיסטן לארץ.

[אנציקלופדיה לבית ישראל]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל